

ZAKON
O OMBUDSMENU ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.
(Predmet)

Ovim zakonom uređuju se principi rada, sjedište, nadležnosti Intitucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, sastav, imenovanje, mandat, rukovođenje, organizacija rada, plaće, postupak ispitivanja pritužbi, saradnja sa drugim organima vlasti, postupanje po preporukama, saradnja sa civilnim društvom, promocija, izvještavanje, finansiranje i druga pitanja vezana za rad Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Član 2.
(Definicije)

(1) U smislu ovog zakona:

- a) "Institucija" označava Instituciju Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.
- b) "Ombudsmeni" označavaju osobe imenovane na funkciju **Glavnog ombudsmena** i ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine.
- c) "Organi vlasti u BiH" označava sve institucije, organe, tijela, ustanove i sve druge institucije vlasti u Bosni i Hercegovini (državne, entitetske, Brčko Distrikta BiH, kantonalne, gradske, opštinske kao i druga pravna lica koja obavljaju javne dužnosti).
- d) „Nacionalni preventivni mehanizam“ označava tijelo koje čine stručne osobe sa mandatom posjeta mjestima/institucijama gdje su osobe lišene slobode za sprječavanje torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.

(2) Riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje, nezavisno da li su korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Član 3.
(Osnovna načela djelovanja)

- (1) Institucija je nezavisna u svom radu i djeluje na načelima nepristrasnosti, samostalnosti, povjerljivosti, pravednosti, profesionalizma i moralnosti. Zabranjen je svaki oblik utjecaja na rad ombudsmena.
- (2) Institucija neće primati nikakve naredbe. U okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlaštenja, institucija neće dobivati uputstva od organa vlasti u BiH. Institucija će djelovati u okviru ustavnih i zakonskih odredbi i međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Bosna i Hercegovina.
- (3) Institucija uživa organizacionu, administrativnu i finansijsku nezavisnost u ostvarivanju Ustavom i zakonom određenih nadležnosti.

(4) Institucija neće prekinuti svoj rad u vrijeme kada zakonodavna tijela ne zasjedaju, zbog toga što su zakonodavna tijela raspuštena ili je njihov mandat istekao.

Član 4. (Sjedište)

(1) Sjedište Institucije je u Banjoj Luci.

(2) Institucija ima urede u Mostaru, Sarajevu i Brčko Distriktu BiH, a može ih prema potrebi osnovati i u drugim mjestima u Bosni i Hercegovini.

(3) Opštim aktom o organizaciji i radu Institucije uređuje se obavljanje poslova u sjedištu Institucije, uredima i područnim kancelarijama.

POGLAVLJE II. NADLEŽNOST INSTITUCIJE

Član 5. (Nadležnost Institucije)

(1) Institucija je nadležna za zaštitu i promociju ljudskih prava i sloboda, te da djeluje kao nacionalni mehanizam za sprečavanje torture i drugih, i ponižavajućih (u daljem tekstu: reventivni mehanizam).

(2) Institucija ima pravo podnošenja inicijative za zakona iz svoje nadležnosti i pokretanje inicijative za ocjenu ustavnosti.

Član 6. (Zaštita ljudskih prava)

(1) Institucija štiti ljudska prava i slobode i vladavinu prava razmatrajući pritužbe o postojanju nezakonitosti i nepravilnosti u radu organa vlasti, te ukoliko takvu obavezu predviđaju posebni zakoni, razmatra i pritužbe koje se odnose na ostale pravne i fizičke osobe.

(2) Institucija obavlja funkciju centralne institucije sprečavanje diskriminacije u skladu sa odredbama Zakonom o zabrani diskriminacije i u izvršenju ovog mandata saraduje sa organima vlasti BiH, nevladinim organizacijama i međunarodnim tijelima koja se bave pitanjima ravnopravnosti i nediskriminacije.

(3) Institucija djeluje po prijemu pritužbe ili na vlastitu inicijativu (ex officio), ako iz nalaza, dokaza i pojedinih činjenica u podnesku ili iz stečenih saznanja na drugi način, proizilazi da su kršena ljudska prava i slobode, određene Ustavom, zakonima i drugim aktima, kao i međunarodni instrumentima o ljudskim pravima.

(4) Institucija ima ovlaštenja da provodi istraživanje u svim pritužbama o povredi ljudskih prava i sloboda navodno počinjenih od vojnih vlasti.

Član 7. (Promocija ljudskih prava)

Institucija promovise ljudska prava i slobode tako što prati stanje i ukazuje na potrebu njihove zaštite, obavlja istraživačko-analitičku djelatnost, dokumentuje kršenje ljudskih prava, razvija i održava bazu pritužbi, aktivno i redovno održava saradnju sa organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i tijelima, tijelima struke i akademske zajednice, pravovremeno i redovno informiše javnost i zainteresovane strane, provodi edukativne, informativne i aktivnosti za pozidanje svijesti i sve duge aktivnosti sa ciljem bolje promocije ljudskih prava u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Član 8. **(Preventivni mehanizam)**

(1) Institucija, u skladu sa Opcionim protokolom uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, obavlja poslove preventivnog mehanizma za sprečavanje torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.

(2) U obavljanju poslova preventivnog mehanizma učestvuju predstavnici organizacija civilnog društva registrovanih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i predstavnici akademske zajednice.

(3) Institucija može u svako doba i bez prethodne najave mjesta u kojima se nalaze osobe lišene slobode, mjesta u kojima se nalaze osobe kojima je ograničena sloboda kretanja, te mjesta u kojima su smještene ili borave pojedine grupe. Institucija ima pravo pristupa svim mjestima - prostorijama u kojima se nalaze osobe lišene slobode

(4) Pitanju torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, te uopšte ispunjavanju nadležnosti preventivnog mehanizma se posvećuje posebno poglavlje unutar Godišnjeg izvještaja Institucije, u skladu sa članom 4. ovog zakona.

(5) Institucija posebnim Pravilnikom reguliše poslove i ovlasti preventivnog mehanizma, način i uslove izbora i način rada uključenih predstavnika organizacija civilnog društva i akademske zajednice. Pravilnik donosi Glavni ombudsmen najkasnije 180 dana nakon imenovanja.

ALTERNATIVA:

bisati član 8. ako se odluči da se donese posebni zakon ili razmotriti alternativu članu 8. koja glasi:

“Ombudsmeni imaju nesmetani pristup zavodima za izvršenje sankcija i drugim mjestima na kojima se nalaze lica koja su lišena slobode, kao i pravo da sa tim licima razgovara nasamo”

Član 9. **(Zakonodavna inicijativa)**

(1) Kada Institucija smatra da je povreda prava građana nastala zbog nedostatka u propisima, ima pravo zakonodavnim tijelima u Bosni i Hercegovini, uputiti inicijativu za donošenje, ili izmjene i dopune zakona, odnosno može upozoriti na potrebu usklađivanja zakonskih i drugih propisa s Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim pravnim aktima ili predložiti pristupanje Bosne i Hercegovine relevantnim međunarodnim instrumentima.

(2) Nadležno zakonodavno tijelo je obavezno da razmatra inicijativu koju podnosi Institucija te da je izvijesti o rezultatima.

(3) Institucija ima pravo da, u postupku pripreme propisa, daje mišljenje na prijedloge zakona i drugih propisa, ako se njima uređuju pitanja koja su od značaja za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

(5) Institucija može da učestvuje u radu komisija i odbora zakonodavnih tijela i prisustvuje sjednicama zakonodavnih tijela kad su na dnevnom redu pitanja koja su od značaja za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Član 10.

(Inicijativa za apstraktnu kontrolu ustavnosti)

(1) Institucija, u skladu sa svojim nadležnostima, može prema ovlaštenim predlagačima iz člana VI/3 tačka a) i člana VI/4 Ustava BiH pokrenuti inicijativu za ocjenu kompatibilnosti ustava ili zakona sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

(2) Organ kojem je podnijeta inicijativa iz stava 1. ovog člana dužan je da se o toj inicijativi izjasni.

POGLAVLJE III. SASTAV, IMENOVANJE, MANDAT OMBUDSMENA

Član 11.

(Sastav)

(1) Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine imenuje Glavnog ombudsmena i tri ombudsmena.

(2) Glavni ombudsmen i tri ombudsmena se imenuju iz reda konstitutivnih naroda i ostalih.

(3) Glavni ombudsmen ne može dva uzastopna mandata biti pripadnik istog konstitutivnog naroda ili ostalih.

(4) Između četiri ombudsmena, više od jedne osobe ne može biti izabrano iz istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih.

ALTERNATIVA:

(1) Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine imenuje tri ombudsmena.

(2) Ombudsmena se imenuju iz reda konstitutivnih naroda i ostalih.

AKO SE PRIHVATI OVA ALTERNATIVA USKLADICE SE ČL. 18. DO 23. I ČLAN 43. PREMA ODABRANOM MODELU TRI OMBUDSMENA

Član 12.

(Uslovi za imenovanje)

(1) Za ombudsmena mogu biti imenovane osobe koje ispunjavaju sljedeće uslove:

- a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
- b) najmanje 10 godina radnog iskustva u struci kojoj su se istakli, da imaju dokazano iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda građana, moralni ugled i najmanje završen prvi ciklus studija sa ostvarenih 240 ECTS studijskih bodova.
- c) da nisu osudjivani za počinjena krivična djela u skladu sa Rimskim statutom i Krivičnim zakonom BiH.

(2) Prilikom imenovanja Ombudsmena zabranjena je diskriminacija po bilo kojem osnovu u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama i Zakonom o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine.

(3) Prilikom imenovanja ombudsmena potrebno je osigurati ravnopravnu zastupljenost konstitutivnih naroda i iz reda ostalih te zastupljenost oba spola, a u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine.

Član 13. **(Postupak imenovanja)**

- (1) Ombudsmene imenuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.
- (2) Postupak imenovanja pokreće i provodi Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Postupak se reguliše posebnim Poslovníkom koji usvaja Zajednička komisija za ljudska prava.
- (2) Komisija pokreće postupak imenovanja ombudsmena najkasnije 180 dana prije isteka mandata, odnosno najkasnije 30 dana nakon prestanka dužnosti Ombudsmena iz drugih razoga.
- (3) Komisija usvaja Poslovník o radu komisije kojim se regulira transparentan i otvoren proces odabira ombudsmena.
- (4) Komisija objavljuje javni konkurs za kandidate, te nakon provedenih konsultacija sa međunarodnim i nevladinim organizacijama iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda, prema ranije definisanim objektivnim, relevantnim i javnim kriterijima za rangiranje kandidata, priprema spisak kandidata koji ispunjavaju uslove propisane zakonom.
- (5) Spisak kandidata koji odražava rangiranje kandidata dostavlja se Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na daljnji postupak. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine može zatražiti od kandidata predavljanje njihovog koncepta rada Institucije.
- (6) Parlamentarna skupština BiH imenovat će istovremeno ombudsmene na mandat od (7) sedam godina. Ombudsmene imenuje i razrješava Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s Poslovníkom o radu svakog doma.
- (7) Imenovanje ombudsmena, u skladu s ovim Zakonom, provodi se u roku ne dužem od 60 dana od dana dostavljanja prijedloga ad hoc komisije Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a najduže u roku od 90 dana od dana kada mjesto ostane upražnjeno ili kada ombudsmen prestane obavljati svoju dužnost iz razloga predviđenih ovim Zakonom.

Član 14 **(Obavljanje dužnosti nakon isteka mandata)**

- (1) Ombudsmeni se imenuju na jedan mandat u trajanju od sedam godina i ne mogu biti ponovo imenovani.
- (2) Ombudsmen koji bude imenovan nakon ostavke ombudsmena ili prestanka dužnosti iz razloga utvrđenih ovim Zakonom obavljat će tu dužnost preostali dio mandata i ne može biti ponovo izabran.
- (3) Preostali dio mandata iz stava 2. ovog člana, ne može biti kraći od 180 dana.
- (4) Tamo gdje mjesto ombudsmena bude upražnjeno zbog isteka mandata, ombudsmen čiji je mandat istekao nastaviti će obavljati svoje dužnosti na privremenom osnovu sve dok imenovanje koje je propisano članom 13. ne bude obavljeno.
- (5) Kada mjesto ombudsmena ostane upražnjeno iz drugih razloga, a to nije istek mandata, ombudsmeni koji ostaju na svom položaju privremeno će obavljati njegove dužnosti sve dok se ne završi postupak imenovanja novog ombudsmena.

Član 15.
(Prestanak dužnosti ombudsmena i razrješenje)

(1) Ombudsmenima prestaje dužnost, iz sljedećih razloga:

- a) istek mandata;
- b) ostavka;
- c) smrt;
- d) na osnovu izrecene pravosnažne presude za izvršeno krivično djelo koje ne proizilazi iz njegovog mandata;
- e) neobavljanja dužnosti u razdoblju dužem od šest mjeseci,
- f) spriječenosti da obavlja svoje dužnosti zbog zdravstvenih razloga.

(2) U slučaju postojanja razloga tačke d), e) i f) odluku o razrješenju i upražnjenom mjestu bit će donesena prostom većinom glasova zastupnika Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, nakon diskusije i saslušanja dotičnog ombudsmena.

(3) Ako je mjesto Glavnog ombudsmena upražnjeno, njegovu dužnost privremeno preuzima najstariji ombudsman do izbora novog Glavnog ombudsmena ili do isteka mandata ranijeg Glavnog ombudsmena ako je preostalo 180 dana od isteka njegovog mandata.

(4) Upražnjeno mjesto ombudsmena objavit će predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

(5) Postupak imenivanja ombudsmena zbog postojanja razloga iz stava 1. ovog člana, pokreće se u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 13. ovog Zakona.

Član 16.
(Imunitet)

(1) Ombudsmeni i zaposleni u Instituciji ne mogu biti krivično gonjeni, uhapšeni ili zadržani u pritvoru, niti mogu odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daju ili za odluke koje donesu u okviru svojih službenih dužnosti u toku i nakon prestanka mandata.

(2) Imuniteta neće spriječiti ili odgoditi istragu u krivičnom ili građanskom postupku u skladu sa zakonom koja se vodi protiv ombudsmena izvan njegove dužnosti.

(3) Službena dokumenta uključujući prepisku i interne bilješke, prtljag i komunikacijska sredstva iz nadležnosti Institucije kao i prostor u kojemu se nalaze neće biti predmetom krivičnih istraga ili građanskih i drugih administrativnih postupka.

(2) Sud će ukinuti imunitet ombudsmenu i/ili osoblju ombudsmena, ukoliko se u okviru krivične ili građanskog postupka utvrdi osnov za pokretanje postupka i/ili kada se utvrdi osnova za vođenje postupka izvan njihovih dužnosti.

Član 17.
(Sukob interesa i nespojivost)

(1) Ombudsmeni ne mogu obavljati niti jednu drugu javnu ili profesionalnu dužnost, osim obavljanja poslova predavača ili saradnika u nastavi u institucijama obrazovanja.

(2) Ombudsmeni se mogu baviti naučnim, kulturnim, akademskim ili humanitarnim radom ukoliko to nije u suprotnosti sa njihovim dužnostima, te neće ugroziti blagovremeno i efektivno vršenje njihovih redovnih poslova u Instituciji.

- (3) Ombudsmeni ne mogu biti članovi političke stranke.
- (4) Ombudsmeni će u roku od 10 dana po imenovanju, i prije preuzimanja svoje dužnosti, napustiti svaku nespojivu dužnost, a ukoliko propuste da to urade, smatraće se da odbijaju imenovanje.
- (5) Dodatne aktivnosti ne smiju ni na koji način umanjivati nepristrasnosti Ombudsmana.

POGLAVLJE IV. RUKOVOĐENJE I PODJELA POSLOVA PO OBLASTIMA

Član 18. (Rukovođenje Institucijom)

- (1) **Glavni ombudsman** rukovodi radom i predstavlja Instituciju.
- (2) **Glavni ombudsman** ovlašten je za:
 - a) donošenje godišnjeg plana rada,;
 - b) predlaganje budžeta Institucije,
 - c) objedinjavanje godišnjeg i specijalnih izvještaja Institucije,
 - d) zajednički sa ombudsmenima donosi odluku o izradi specijalnog izvještaja,
 - e) zajednički sa ombudsmenima upućuje inicijative za donošenje zakona te izmjene i dopune zakona i drugih propisa ako se njima uređuju pitanja koja su od značaja za zaštitu ljudskih prava i sloboda,
 - f) zajednički sa ombudsmenima donosi inicijative za apstraktnu kontrolu ustavnosti,
 - g) zajednički sa ombudsmenima onosi Strategiju Institucije
 - h) Pravilnik o unutarnoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Institucije i druga podzakonska akta.
- (2) Ombudsmeni, u skladu sa oblastima koju prate ovlašteni su da:
 - a) provode aktivnosti predviđene u godišnjem planu rada i Strategiji Institucije,
 - b) pripremaju dijelove godišnjeg i specijalnog izvještaja,
 - c) u saradnji sa Glavnim ombudsmenom predlažu inicijative za donošenje zakona te izmjene i dopune zakona i drugih propisa,
 - d) u saradnji sa Glavnim ombudsmenom prate usklađenost zakona i drugih propisa sa Ustavom BiH i međunarodnim pravnim aktima za zaštitu ljudskih prava,
 - e) u saradnji sa Glavnim ombudsmenom predlažu inicijative za apstraktnu kontrolu ustavnosti,
 - f) samostalno a prema potrebi zajednički ispituju pritužbe,
 - g) samostalno donose preporuke nakon ispitivanja slučaja kršenja ljudskih prava,
 - h) Glavnom ombudsmenu predlažu inicijative, aktivnosti i mjere za godišnji plan rada, Strategiju Institucije i druge podzakonske akte.
- (3) Funkciju Glavnog ombudsmana na perioda od 21 mjesec obavljaju imenovani ombudsmeni, započinjući rotaciju na ovoj funkciji prema godinama starosti od najstarijeg do najmlađeg imenovanog ombudsmana.

Član 19. (Podjela poslova po oblastima)

- (1) Tri ombudsmana će 45 dana nakon imenovanja, između sebe izvršiti podjelu poslova po oblastima.
- (2) U okviru Institucije organiziraju se poslovi prema sljedećim oblastima:
 - a) zaštita od diskriminacije pokrivajući poslove koji se odnose na: ravnopravnost i diskriminaciju po bilo kojem osnovu, prava djeteta, prava osoba treće dobi, prava osoba sa invaliditetom, prava

nacionalnih manjina, prava seksualnih i rodni manjina, rodno uvjetovanje nasilje i nasilje u porodici, pravo na privatni i porodični život, te sve ostale srodne poslove,

b) zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, pokrivajući poslove koji se odnose na: pravo na život, pravo na integritet ličnosti, pravo na ličnu slobodu i sigurnost, zabranu torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, trgovinu ljudima, pravo na azil, pravo na učinkovit pravni lijek i na pravično suđenje, slobodu kretanja i prebivališta, te sve ostale srodne poslove i

c) zaštita vladavine prava i društvene solidarnosti, pokrivajući poslove koji se odnose na: pravo na dobru upravu, pravo pristupa dokumentima, zaštitu ličnih podataka, zaštitu okoliša, slobodu izražavanja, informisanja i medija, slobodu okupljanja i udruživanja, slobodu nauke i umjetnosti, pravo na obrazovanje, slobodu vlasništva, pravo na rad, poštene i pravične uslove rada, pravo na socijalnu i zdravstvenu zaštitu, biračko pravo, te sve ostale srodne poslove.

(3) Poslovi koji proizilaze iz nadležnosti određenim drugim zakonima se dodjeljuju jednom od tri ombudsmena.

(4) U slučaju nesporazuma konačno odluku o podjeli poslova između tri ombudsmena iz stava 2. ovog člana donosi Glavni ombudsmen.

(5) Podjela poslova urediće se detaljno Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Institucije.

Član 20. **(Stručna služba)**

(1) Za vršenje stručnih, istraživačkih, promotivnih, administrativnih, finansijskih i drugih poslova i poslova odnosa sa javnošću i informisanja obrazuje se stručna služba Institucije.

(2) Radom stručne službe rukovodi sekretar Institucije.

Član 21. **(Osoblje)**

(1) Institucija donosi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova kojim se uređuje broj uposlenika potrebnih za obavljanje poslova s naznakom njihovih osnovnih poslova, zadaća, stručnih uslova potrebnih za obavljanje poslova, njihove ovlasti i odgovornosti, visine plata i drugih naknada, te druga pitanja od značaja za rad i djelovanje osoblja.

(2) Institucija donosi Pravilnik o radu.

(3) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i Pravilnik o radu donosi Glavni ombudsmen najkasnije 90 dana nakon imenovanja.

(4) Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i Pravilnik o radu stupaju na snagu nakon objavljivanja u Službenom glasniku BiH.

(5) Osoblje Institucije primat će i otpuštati Institucija.

(6) Zapošljavanje osoblja u Instituciji provodi se putem javnog konkursa, u skladu sa Zakonom o radu institucija Bosne i Hercegovine i internim aktima.

(7) **Glavni ombudsmen** i pojedinačni ombudsmeni imenuje po jednog savjetnika u svojoj oblasti rada. Mandat savjetnika vezan je za mandat Glavnog ombudsmena i ombudsmena i prestaje zajedno sa njihovim mandatom.

(9) Savjetnicima prestaje mandat kada Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine imenuje novog **Glavnog ombudsmena** ili ombudsmene. Savjetnici mogu biti ponovo imenovani.

(10) Savjetnici koji dolaze iz Institucije uživaju garanciju ponovnog prijema u Instituciji ili na druge pozicije u državnoj službi u BiH.

Član 22. (Strategija)

(1) Glavni ombudsmen, uz prethodne konsultacije sa ombudsmenima, usvaja višegodišnju strategiju rada Institucije. Strategija Institucije definiše ciljeve rada, način provedbe, praćenja i evaluacija.

(2) U Strategiji se posebna pažnja posvećuje aktivnostima vezanima za nadležnost promocije ljudskih prava.

(3) U izradi i provedbi Strategije učestvuje stalno savjetodavno tijelo.

(4) Strategija se donosi za period trajanja mandata Glavnog ombudsmena.

(5) Strategija se donosi najkasnije 180 dana nakon imenovanja Glavnog ombudsmena.

Član 23. (Drugi akti)

(1) Glavni ombudsmen može u skladu s ovim Zakonom i Poslovníkom donijeti i druge akte potrebne za obavljanje poslova.

(2) Drugi akti stupaju na snagu nakon objavljivanja u Službenom glasniku BiH.

POGLAVLJE V. POSTUPAK ISPITIVANJA PRITUŽBI

Član 24. (Podnošenje i rok za podnošenje pritužbe)

(1) Svako ko smatra da su mu ugrožena ili povrijeđena ljudska prava i slobode može podnijeti pritužbu Instituciji radi pokretanja postupka ispitivanja.

(2) Pritužbu može podnijeti organizacija civilnog društva koja se bavi zaštitom ljudskih prava, tamo gdje je to moguće uz saglasnost osobe koja smatra da su joj ugrožena ili povrijeđena ljudska prava.

(3) Institucija neće razmatrati pritužbe koje se odnose na okolnosti koje su se desile prije tri godine, osim ako ocijeni da se radi o predmetu od posebnog interesa za zaštitu ljudskih prava i sloboda odnosno čije posljedice još uvijek traju.

(4) Institucija neće razmatrati pritužbe koje se odnose na odluke, činjenice ili događaje koje su se desile prije 15. decembra 1995. godine.

Član 25.
(Potupanje po pritužbama i ex officio)

- (1) Institucija štiti ljudska prava i slobode te vladavinu prava razmatrajući pritužbe o postojanju nezakonitosti i nepravilnosti u radu svih organa vlasti, te ukoliko takvu mogućnost predviđaju posebni zakoni, razmatra i pritužbe koje se odnose na ostale pravne i fizičke osobe.
- (2) Institucija postupuje po prijemu pritužbi ili po službenoj dužnosti (ex officio).
- (3) Rad Institucije je besplatan za osobe koje joj se obrate i ne zahtijeva pomoć savjetnika ili advokata.
- (4) Institucija neće postupati po anonimnim pritužbama.
- (5) Izuzetno, ako smatra da u anonimnoj pritužbi ima osnova za ispitivanja, Institucija može pokrenuti postupak na vlastitu inicijativu.
- (6) Niko ne smije biti onemogućen u podnošenju pritužbe Instituciji ili stavljen u nepovoljni položaj ili trpjeti bilo kakve druge posljedice ili sankcije zbog obraćanja Instituciji.
- (7) Podnošenje pritužbe, rokovi, postupanje, obrazac za pritužbe, vođenje baze pritužbi, izdavanje preporuka i sva ostala pitanja vezana za pritužbe i ispitivanje povreda ljudskih prava i sloboda se detaljno regulišu kroz Poslovnik o radu Institucije, a po potrebi i kroz druge akte Institucije.
- (8) Osobe lišene slobode podnose pritužbu i dobivaju odgovor u zatvorenoj koverti bez ograničenja i nadzora sadržaja.

Član 26.
(Obrazac za podnošenje žalbe i elektronska baza pritužbi)

- (1) Pritužba se u pravilu podnosi na obrascu za podnošenje pritužbe, a može biti podnesena i usmeno na zapisnik ili putem elektronske pošte.
- (2) Sve podnešene pritužbe, te oni postupci koji se pokreću na vlastitu inicijativu, se vode u elektronskoj bazi pritužbi Institucije.
- (3) U slučaju da pritužba nije potpuna, podnositelj pritužbe ima obavezu da istu dopuni.

Član 27.
(Korištenje redovnih pravnih lijekova)

Institucija će uputiti podnositelja pritužbe na mogućnost pokretanja odgovarajućeg pravnog postupka, ako je takav postupak predviđen.

Član 28.
(Postupanje u slučajevima koji su pred sudom)

- (1) Institucija može provoditi istraživanja u slučajevima koji su pred sudom, te davati načelne preporuke o funkcionisanju sudskog sistema kad je takva aktivnost neophodna u cilju zaštite ljudskih prava a ne smije se mješati u odlučivanje sudova i intervenirati u pojedinačnim slučajevima.
- (2) Ombudsmen može da se pojavi u svojstvu prijatelja suda (amicus curiae) u sudskim postupcima vezanim za ljudska prava, pitanje ravnopravnosti, zaštite od diskriminacije i slobode pristupa informacijama.

Član 29.
(Preliminarno ispitivanje)

(1) Institucija može donijeti odluku da razmotri pritužbu bez provođenja postupka ispitivanja kad se iz činjenica navedenih u pritužbi i opće poznatih činjenica, odnosno službenih podataka kojima Institucija raspolaže može utvrditi jesu li podnositelju ugrožena ili povrijeđena ljudska prava i slobode.

(2) U slučaju neprihvatanja pritužbe Institucija će obavijestiti podnositelja pritužbe o razlozima neprihvatanja iste. Odluka o prihvatanju ili odbacivanju pritužbe se donosi u roku od trideset (30?) dana nakon podnošenja pritužbe.

Član 30.
(Postupak ispitivanja)

(1) U okviru svoje oblasti rada, u skladu sa članom 19. ovog zakona, ombudsmeni samostalno a prema potrebi zajednički vode postupak ispitivanja na podnesene pritužbe.

(2) U postupku ispitivanja Institucija će zatražiti izjašnjenje organa vlasti BiH koji je u pritužbi označen kao kršitelj ljudskih prava.

(3) Institucija ima pravo zatražiti potrebne informacije, podatke, objašnjenja, akte i drugu dokumentaciju od organa vlasti BiH. Organi vlasti BiH dužni su osigurati dostupnost akata i druge dokumentacije vezanih za podnesenu pritužbu, odnosno pružiti svu potrebnu pomoć Instituciji u skladu sa zahtjevom.

(4) Institucija ima pristup bilo kojem organu vlasti BiH u cilju provjere traženih informacija, obavljanja ličnih razgovora i intervjua i razmatranja potrebnih akata i dokumenata.

(5) Instituciji se mora omogućiti pristup i onim aktima i dokumentaciji koji su, u skladu sa zakonom, zavedeni kao povjerljivi ili tajni.

(6) Institucija određuje rok prema okolnostima slučaja u kojima su organi vlasti dužni dostaviti izjašnjenja i odgovore. Rok ne može biti kraći od (8) osam niti duži od (30) dana.

(7) Ako organi vlasti BiH ne osiguraju dostupnost informacija ili ne dostave tražene podatke, akte i drugu dokumentaciju u za to ostavljenom roku, Institucija će obavijestiti tijelo nadležno za provođenje nadzora nad tim tijelom.

(8) Institucija je dužna da osigura adekvatno postupanje sa povjerljivim i tajnim podacima sa kojima bude raspolagala u skladu sa zakonom. Obaveza čuvanja povjerljivih i tajnih podataka važi i nakon okončanja mandata ombudsmena ili prestanka radnog odnose uposlenika.

(9) Ako se tokom postupka ispitivanja uoči da postoje elementi krivičnog djela, Institucija će informisati nadležno tužilaštvo.

Član 31.
(Okončanje postupka u toku ispitivanja)

(1) Institucija može okončati postupak u toku ispitivanja, pod uslovom da je:

- a) utvrdila da nije došlo do kršenja ljudskih prava i sloboda,
- b) organ vlasti otklonio kršenje ljudskih prava u toku trajanja postupka,
- c) podnositelj pritužbe propustio je da po zahtjevu Institucije dopuni pritužbu,
- d) podnositelj pritužbe zatražio obustavljanje postupka, ili

e) slučaj riješen na neki drugi način u skladu sa zahtjevom podnositelja pritužbe.

(2) Institucija će o okončanju postupka donijeti odluku i o tome obavijestiti podnositelja pritužbe i organ vlasti BiH.

Član 32. (Izdavanje preporuke)

(1) Nakon završenog postupka ispitivanja, Institucija će izdati preporuku nadležnom organu vlasti BiH, a dostavit će je i podnositelju pritužbe.

(2) Postupak ispitivanja i donošenje preporuke, koji mogu prema potrebi biti vođeni samostalno ili zajednički, moraju se završiti najkasnije 120 dana od dana podnošenja potpune pritužbe.

(3) Institucija će u preporuci predložiti način na koji se ugrožavanje ili povreda prava može otkloniti.

(4) U okviru svoje oblasti rada ombudsmeni samostalno a prema potrebi i zajednički donose preporuke na podnesene pritužbe.

(5) Organi vlasti BiH dužni su obavijestiti Instituciju, u roku koji je određen u preporuci, o mjerama poduzetim povodom preporuke.

(6) Ako organ vlasti u predviđenom roku ne obavijesti Instituciju o poduzetim mjerama ili ne postupi u skladu s preporukom, Institucija će o tome obavijestiti tijelo nadležno za provođenje nadzora nad tim tijelom.

(7) Institucija će u godišnjem izvještaju obavijestiti zakonodavna tijela o svim pojedinačnim preporukama koje nisu provedene.

(8) Protiv preporuka Institucije se ne mogu ulagati pritužbe.

(9) Ako se preporuka, po svojoj prirodi ne smatra povjerljivom ili tajnom, ona se objavljuje na web stranici Institucije.

(10) Institucija može odlučiti da objavi preporuku u Službenom glasniku BiH.

POGLAVLJE VI. JAVNOST PREPORUKA I IZVJEŠTAVANJE

Član 33. (Javnost preporuka)

(1) Podnositelj pritužbe obavještava se o rezultatima istraživanja Institucije i o odgovoru koji mu je dostavljen od organa vlasti u BiH ako se odgovor Institucije, po svojoj prirodi, ne smatra povjerljivim ili tajnim.

(2) Sve ostale preporuke Institucije bit će dostupne javnosti, osim u slučaju kada se one odnose na pitanja koja su povjerljiva ili tajna, ili kada se u žalbi izričito zatraži da se ime podnosioca kao i okolnosti slučaja ne objave.

Član 34. (Izveštavanje Institucije)

(1) Institucija, na osnovu svojih zapažanja i saznanja, izrađuje godišnji izvještaj o stanju ljudskih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

(2) Institucija podnosi godišnji izvještaj Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Predstavničkom domu Bosne i Hercegovine i Domu naroda Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnoj skupštini Republike Srpske i Skupštini Brčko distrikta BiH i po potrebi može podnijeti specijalne izvještaje drugim organima vlasti u BiH.

(3) Tamo gdje javni značaj i hitnost slučaja zahtijevaju, Institucija će izraditi i specijalni izvještaj. Specijalni izvještaji odnose se na određene pojave i marginalizirane grupe građana kojima se krše ljudska prava i slobode, koje zahtijevaju hitnu reakciju i preporuke za izmjene ili dopune zakona, javnih politika i drugih pravnih akata.

(4) Izvještaji neće sadržavati lične podatke koji bi omogućili da osoba uključena u postupak istrage bude javno identificirana.

(5) U godišnjem izvještaju, Institucija predstavlja svoje aktivnosti iz prethodne godine, ukazuje na stanje zaštite i kršenja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, predlaže izmjene ili dopune zakona, javnih politika i drugih pravnih akata, te daje osvrt na sve ranije usvojene preporuke koje nisu provedene.

(6) U godišnjem izvještaju se posebna poglavlja posvećuju pitanjima koja proizilaze iz nadležnosti preventivnog mehanizma i zaštite od diskriminacije.

Član 35. **(Razmatranje izvještaja)**

(1) Svi Izvještaji Institucije se razmatraju bez glasanja o njima, Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine povodom razmatranja godišnjeg i specijalnih izvještaja, (prije razmatranja na sjednici Zastupničkog doma) organizuje tematsku sjednicu, te donosi zaključke koje po potrebi upućuje nadležnim i odgovornim tijelima.

(2) Zajednička komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine posebnu pažnju posvećuje preporukama Institucije koje su usmjerene na uklanjanje sistemskih kršenja ljudskih prava i ranije usvojenim preporukama koje nisu provedene.

(3) Vijeća ministara BiH će u roku od tri mjeseca od dana razmatranja Izvještaja na prijedlog nadležnog ministarstva usvojiti Akcioni plan kojim definiše konkretne mjere koje trebaju poduzeti kako bi se prekinulo kršenje ljudskih prava identifikovano u izvještajima i unaprijedila njihova zaštita.

POGLAVLJE VII. SARADNJA SA CIVILNIM DRUŠTVOM I PROMOCIJA

Član 36. **(Konsultacije)**

(1) Institucija aktivno i redovno održava saradnju sa organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i tijelima, tijelima struke i akademskom zajednicom.

(2) U svrhu promocije svoga rada, ali i daljnjeg unapređenja pojedinih pitanja u oblasti zaštite i promocije ljudskih prava i sloboda, Institucija održava redovne i tematske konsultacije sa organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama i tijelima, tijelima struke i akademske zajednice.

Član 37.

(Stalno savjetodavno tijelo za saradnju sa civilnim društvom)

(1) Institucija uspostavlja stalno savjetodavno tijelo za saradnju sa civilnim društvom koje razmatra i predlaže strateške smjernice u području zaštite i promocije ljudskih prava i sloboda, obezbjeđuje kontinuiranu saradnju u području ljudskih prava i sloboda između Institucije, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, medija i struke, te razmatra druga pitanja od značaja za Instituciju u području ljudskih prava i sloboda.

(2) Stalno savjetodavno tijelo učestvuje u izradi, te podržava provedbu Strategije Institucije.

(3) Stalno savjetodavno tijelo se uspostavlja najkasnije 180 dana nakon imenovanja Glavnog ombudsmena.

(4) Članove stalnog savjetodavnog tijela na osnovu javnog poziva imenuje Glavni ombudsmen iz redova predstavnika organizacija civilnog društva, akademske zajednice, medija i struke. Proces imenovanja je javan i transparentan.

(5) Članovi za svoj rad u stalnom savjetodavnom tijelu ne primaju bilo koji oblik naknade.

Član 38.

(Saradnja sa medijima)

(1) Institucija i ombudsmeni, u svrhu izvršavanja funkcije promocije ljudskih prava, saraduje sa javnim emiterima na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta.

(2) Javni emiteri i Institucija zajednički donose odluku o televizijskim i radijskim sadržajima koji se produciraju i emituju u ovu svrhu.

(3) Institucija saraduje i sa drugim elektronskim, štampanim i online medijima.

Član 39.

(Drugi oblici saradnje)

(1) Institucija i druga tijela za zaštitu i promociju ljudskih prava na svim nivoima vlasti u BiH dužni su saradivati te redovito razmjenjivati informacije.

(2) Institucija intenzivno saraduje sa međunarodnim i regionalnim organizacijama i tijelima za zaštitu i promociju ljudskih prava i sloboda.

(3) Institucija se umrežava sa srodnim institucijama u inostranstvu i teži aktivnom članstvu u međunarodnim i evropskim mrežama institucija i tijela za zaštitu i promociju ljudskih prava.

Član 40.

(Promocija ljudskih prava)

Institucija samostalno ili u saradnji, promovise ljudska prava i slobode tako što:

- a) provodi istraživanja,
- b) dokumentuje kršenje ljudskih prava,
- c) vrši izdavačku djelatnost,
- d) organizuje javne skupove,
- e) provodi edukativne, informativne i aktivnosti ili kampanje za pozidanje svijesti,
- f) saraduje sa medijima.

POGLAVLJE VIII. FINANSIRANJE I PLAĆE OMBUDSMENA

Član 41. (Finansiranje)

(1) Predsjedavajući ombudsmen, u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju institucija BiH, priprema nacrt prijedloga godišnjeg budžeta i podnosi ga Komisiji za budžet Parlamenta BiH na usvajanje.

(2) Po dobijanju odobrenja od nadležne parlamentarne komisije, u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju institucija BiH, ombudsmen dostavlja Ministarstvu finansija i trezora BiH zahtjev da budžet Institucije ombudsmena bude sastavni dio budžeta institucija BiH.

(3) Ministarstvo finansija i trezora BiH, Vijeće ministara BiH, Predsjedništvo BiH mogu dati mišljenje na nacrt budžeta Institucije ombudsmena, bez mogućnosti izmjena prijedloga budžeta koji je prethodno odobrila parlamentarna komisija, osim ako je nacrt budžeta u suprotnosti sa obavezama ili ograničenjima potrošnje u skladu sa međunarodnim sporazumima ili ako nacrt budžeta izaziva neravnotežu budžeta čiji bi rebalans doveo do smanjenja nacrta budžeta nekog drugog budžetskog korisnika, ili kada nacrt budžeta nije u skladu sa odredbama Zakona o Fiskalnom vijeću BiH.

(4) Neće se koristiti budžetski proces za dodjelu ili umanjenje sredstava iz budžeta na način kojim se utječe na neovisnost Institucije a posebno u situaciji navedenoj u stavu 3. ovog člana.

Član 42. (Godišnji finansijski izvještaj)

(1) Institucija izrađuje i objavljuje detaljan godišnji finansijski izvještaj. Finansijski izvještaj se objavljuje do 31. marta za prethodnu kalendarsku godinu, te se zajedno sa Godišnjim izvještajem o stanju ljudskih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini kao informacija dostavlja zakonodavnim tijelima.

(2) Finansijski izvještaj se najkasnije 31. marta objavljuje i na web stranici Institucije.

Član 43. (Plaća Glavnog Ombudsmena i ombudsmana)

(1) Plaća Glavnog ombudsmena utvrđuje se u visini plaće ministara Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, a plaća ombudsmena u visini plaće zamjenika ministra Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

(2) Plaće savjetnika, pomoćnika ombudsmena i plaće ostalih zaposlenih u Instituciji ombudsmena utvrđuju se u visini plaća državnih službenika i namještenika zaposlenih u institucijama BiH.

POGLAVLJE IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠENE ODREDBE

Član 44.
(Imenovanje Glavnog ombudsmena)

(1) Ukoliko do stupanja na snagu ovog zakona ombudsmeni budu imenovani u skladu sa Zakonom o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/06), stupanjem na snagu ovog zakona Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine pokrenuće postupak imenovanja samo Glavnog ombudsmena u trajanju preostalog mandata već imenovanih ombudsmena, u skladu sa članom 11. stav 5. ovog zakona.

ALTERNATIVA

(1) Ukoliko do stupanja na snagu ovog zakona ombudsmeni budu imenovani u skladu sa Zakonom o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/06), stupanjem na snagu ovog zakona Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine pokrenuće postupak imenovanja još jednog ombudsmena

(2) Već imenovani ombudsmeni ostaju do kraja isteka mandata na koji su imenovani, s tim da ombudsmeni koji su ovu funkciju obavljali i u prethodnom mandatu ne mogu biti ponovo imenovani.

(3) Podjela posla između ombudsmena izvršće se u skladu sa ovim zakonom.

Član 45.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 35/04) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/06).

Član 46.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".